

Høringsnotat om ny bestemmelse i petroleumsforskriften om rapportering av mottatte betalinger og opphevelse av forskrift om rapportering og avstemming av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten

Norge ble implementerende land i Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) i 2009 gjennom vedtakelse av forskrift 26. juni 2009 nr. 852 om rapportering og avstemming av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten. Utviklingen av EITI og Norges tilnærming til implementering av EITIs standarder gir behov for forskriftsendringer.

Olje- og energidepartementet sender med dette på høring forslag til opphevelse av EITI-forskrift samt vedtakelse av ny bestemmelse i petroleumsforskriften.

1. Bakgrunn om EITI

Norske myndigheter har siden 2003 deltatt i EITI. I 2007 ble det besluttet at Norge også skulle delta som et implementerende land. Det betød at Norge skulle etterleve de gjeldende kriterier som blant annet innbar rapportering og avstemming av selskapenes innbetalinger samt opprettelse av en interessentgruppe. Formålet var blant annet å være et foregangsland og bidra til å sette globale standarder for åpenhet omkring ressursforvaltning.

Opprinnelig var initiativet innrettet på at et lands innbyggere skal ha innsyn i pengestrømmene fra utvinningsindustriselskapene (olje-, gass- og gruveselskaper) til myndighetene i det aktuelle vertslandet. Innsyn i pengestrømmene vil bidra til å ansvarliggjøre myndighetenes anvendelse av inntektene. Formålet med EITI var blant annet å etablere en global standard for publisering av betalinger fra selskaper i utvinningsindustrien og for myndigheter å offentliggjøre hva de mottar. Senere er standardene utvidet til også å omfatte pålegg om publisering av mer bakgrunnsinformasjon og nærmere spesifiserte opplysninger om utvinningssektoren generelt og utvinningselskapene spesielt i det enkelte land. EITIs standarder skal fremme en åpen og ansvarlig forvaltning av olje-, gass- og mineralressursene slik at utvinning av naturressursene kommer hele folket til gode. EITI-standardene omfatter sentrale elementer som må være på plass for dette, herunder åpenhet om sektoren og delaktighet fra interessenter.

EITI er drevet frem av en rekke olje-, gass- og gruveselskaper, ulike organisasjoner, implementerende stater og stater som støtter initiativet. Initiativets øverste organ er EITI-konferansen som samler interessentene hvert annet år. På EITI-konferansen i 2006, som fant sted i Oslo, ble det etablert et EITI-styre som overvåker prosessen. Det er også etablert et internasjonalt sekretariat som siden 2007 har vært lokalisert i Oslo.

I dag deltar 51 land med betydelige naturressurser som implementerende stater, de fleste utviklingsland. I tillegg til Norge, som var det første OECD-landet som implementerte EITI, deltar nå tre andre OECD-land: Tyskland, Storbritannia og Mexico. Initiativet støttes også av en gruppe giverland, selskaper og finansinstitusjoner, i tillegg til partnerorganisasjoner og sivilsamfunnsorganisasjoner.

2. Behov for endringer i EITI-regelverket

Bakgrunnen for vedtakelsen av forskrift om rapportering av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten i 2009 var blant annet at man skulle kunne pålegge selskaper og myndighetsorganer å rapportere nærmere spesifiserte betalinger til staten og at disse skulle kunne offentliggjøres. De innrapporterte betalinger fra henholdsvis selskaper og myndighetsorganer skulle i henhold til EITI-standardene avstemmes av en uavhengig administrator. Et annet sentralt element ved implementering av EITI-standardene var at en interessentgruppe bestående av representanter fra myndigheter, selskaper og sivilsamfunnet ble etablert. EITI-forskriften fra 2009 regulerte disse forholdene.

De årlige EITI-rapportene – som har blitt utarbeidet av den uavhengig administratoren (Deloitte) i årene etter 2009, viser hva det enkelte selskap har rapportert som innbetalt til eller mottatt fra (leterefusjonsordningen) myndighetene og hva myndighetene har rapportert at de har mottatt fra eller utbetalt til det enkelte selskap. Det er publisert 8 årlige rapporter med tall for perioden 2008-2015. Disse årlige EITI-rapportene bekrefter at Norge har et system med åpenhet omkring og kontroll på pengestrømmene fra petroleumssektoren. Summen av nettoinnbetalinger som inngår i de årlige EITI-rapportene er i overensstemmelse med opplysninger gitt i statsregnskapet. Generelt har de enkelte avvik vært av relativt små beløp. Alle avvik mellom selskapenes rapporterte betalinger og myndighetenes rapporterte mottatte betalinger i disse årene har blitt forklart. Øvrig informasjon publisert i EITI-rapportene er allerede tilgjengelig fra andre kilder, herunder nettsiden www.norskpetroleum.no.

For de fleste rettighetshavere på norsk sokkel som er i skatteposisjon, vil opplysninger om selskapenes innbetalinger til staten være tilgjengelig på selskapenes hjemmesider som følge av det norske land-for-land-regelverket slik det følger av bestemmelsene i regnskapsloven §3-3d og verdipapirloven §5-5a med tilhørende forskrift 20. desember 2013 nr. 1682 om land-for-land-rapportering (LLR-forskriften). Det norske land-for-land regelverket har gjennomført kravene i EUs konsoliderte regnskapsdirektiv (direktiv 2013/34/EU) kapittel 10. Det er videre fastsatt særnorske utvidede rapporteringskrav blant annet etter anmodning fra Stortinget. LLR-forskriften gjelder for nærmere angitte store regnskapspliktige foretak, allmennaksjeselskap samt utstedere av noterte verdipapirer, som driver virksomhet innen utvinningsindustrien eller skogdrift innen ikke-beplantet skog. De nærmere angitte regnskapspliktige foretakene er rapporteringspliktige dersom de tilfredsstillt minst to av følgende tre vilkår: a) årlig salgsinntekt mer enn 320 millioner kroner, b) balansesum mer enn 160 millioner kroner, c) gjennomsnittlig antall ansatte gjennom regnskapsåret mer enn 250. Rapporteringspliktige skal utarbeide en årlig rapport med opplysninger om sine betalinger til myndighetene på land- og prosjektnivå. Rapporten skal offentliggjøres på den rapporteringspliktiges hjemmesider, og skal være tilgjengelig i minst 5 år, jf. LLR-forskriften §6. Det skal i de regnskapspliktiges årsberetning opplyses om hvor rapporten er offentliggjort, jf. Regnskapsloven 3-3d

første ledd. For norske selskap som er regnskapspliktige, vil opplysninger om innbetalinger til staten også fremkomme i selskapets årsregnskap..

Et sentralt krav i EITI-standardene er aktiv deltagelse fra de ulike interessenter. Opprinnelig skulle interessentgruppen påse at den informasjonen EITI-standardene krevde ble publisert og gjort tilgjengelig i en lett forståelig form. Interessentgruppen skulle også godkjenne de årlige EITI-rapportene. Senere endringer i EITI-standardene forutsetter en mer proaktiv og utadvendt rolle for interessentgruppen for å sikre offentlig oppmerksomhet og debatt om ressursforvaltning generelt og utvinningsindustrien spesielt. Interessentgruppen skal blant annet bidra til at nødvendig informasjon for slik debatt er tilgjengelig. Norge har allerede åpenhet om petroleumsvirksomheten og et velfungerende system med aktiv deltagelse fra ulike interessenter for å kunne påvirke utformingen av politikk og rammeverk for forvaltningen av våre petroleumsressurser og anvendelsen av inntektene. En særlig oppnevnt EITI-interessentgruppe er i Norge ikke egnet for dette formål. Den norske interessentgruppen har bidratt til og påsett at informasjon EITI-standardene krever publisert er blitt rapportert og gjort tilgjengelig i en akseptabel form.

EITIs målsetning er at den informasjon som kreves publisert i henhold til EITI-standardene skal være en del av offentlig tilgjengelig informasjon uten en egen EITI-rapportering med kontroll og avstemming av innrapporterte betalinger. På sikt skal det derfor ikke være nødvendig med en egen EITI-rapportering. Som et tiltak for å redusere dobbelrapportering, unødvendig bruk av ressurser og opprettholdelse av en interessentgruppe som ikke lenger har en reell funksjon, søkte Olje- og energidepartementet i april 2017 EITIs styre om forenklet rapportering (såkalt "mainstreaming") og tilpasset implementering av EITI-standardene. EITIs styre godkjente søknaden på sitt styremøte 25. oktober 2017. Norge er det første land som gjennomfører forenklet rapportering.

Et land kan søke om tilpasset implementering av EITI-standardene (inkludert forenklet rapportering ved "mainstreaming") med henvisning til særlige eller ekstraordinære forhold i det enkelte land. I sin søknad om tilpasset implementering var begrunnelsen at departementet og selskapene allerede på regulær basis publiserer den informasjon EITI-standardene krever. Forenklet rapportering (mainstreaming) betyr at i de tilfeller hvor myndigheter og selskaper allerede har innarbeidet rutiner for jevnlig og regulær publisering av den informasjonen EITI-standardene krever, kan EITI-styret beslutte at slik publisering er tilstrekkelig og at en egen innrapportering til en uavhengig administrator med avstemming av betalingsstrømmene ikke er nødvendig.

I departementets søknad til styret ble det med henvisning til en gjennomførbarhetsstudie vist hvor informasjon i henhold til EITI-standardene er tilgjengelig. Olje- og energidepartementet vil fortsatt be Skatteetaten og Oljedirektoratet om å rapportere betalinger fra/til rettighetshaverne på norsk sokkel. Denne informasjonen vil bli publisert på www.norskpetroleum.no. Informasjon fra rettighetshaverne om deres innbetalinger til staten vil, for de selskapene som er

rapporteringspliktige under forskrift om land-for-land-rapportering, fremkomme på selskapenes nettsider. For norske selskaper fremkommer også informasjonen av årsregnskapet.

Det er enighet om at EITI-standardenes krav om interessentgruppens aktive rolle i samfunnsdebatten omkring petroleumsvirksomheten passer dårlig den norske modellen og er uansett overflødig. En begrunnelse i den norske søknaden var at Norge allerede har åpne og demokratiske kanaler hvor de ulike interessenter kan uttrykke sitt syn og søke å påvirke beslutninger. Det pågår en åpen og aktiv debatt omkring ulike sider ved petroleumsvirksomheten, og interessenter blir involvert i beslutninger blant annet gjennom offentlige høringer og stortingsbehandling av saker. Det er hverken behov for eller ønskelig å gi en EITI-interessentgruppe en slik pådriverrolle i Norge ettersom vi har bedre egnede og etablerte demokratiske kanaler for aktiv involvering av interessenter.

EITI-interessentgruppens hovedoppgave har vært å godkjenne av de årlige EITI-rapportene og påse at den informasjon som fremkommer i rapportene er i tråd med EITI-standardene. Når utarbeidelsen av den årlige rapporten ikke lenger anses nødvendig, er det ikke lenger behov for en særskilt oppnevnt interessentgruppe. Interessenter vil fortsatt ha anledning til å påse at den informasjon som publiseres er i tråd med EITI-standardene. Gjennom årlige møter som Olje- og energidepartementet vil invitere til, vil informasjon om petroleumsvirksomheten, inkludert mottatte betalinger fra selskapene, presenteres.

Oppsummert vil tilpasset implementering av EITI-standardene innebære følgende endringer for Norge:

Rettighetshaverne skal ikke lenger rapporterte sine betalinger til en uavhengig administrator. For rettighetshavere som er omfattet av forskrift om land-for-land-rapportering vil opplysninger i tråd med tidligere EITI-rapportering framkomme av den rapport de er pliktig til å publisere på sin nettside. Skatteetaten og Oljedirektoratet skal fortsette å rapportere til Olje- og energidepartementet. Olje- og energidepartementet vil publisere denne informasjonen på www.norskpetroleum.no. Informasjon om SDØEs inntekter, utgifter og netto innbetaling til staten vil være tilgjengelig i Petoros årsrapport og i Statsregnskapet (Meld.St. 3) som er å finne på henholdsvis Petoro og Finansdepartementets nettsider. Totale innbetalinger fra petroleumsvirksomheten fremgår av Statsregnskapet. Videre vil netto avsetning til Statens Pensjonsfond Utland (SPU) fremgå av Statsregnskapet.

Selskapenes opplysninger om innbetalinger i henhold til forskrift om land-for-land-rapportering skal ikke avstemmes mot myndighetenes opplysninger om mottatte betalinger. Det vil derfor ikke lenger være behov for å oppnevne en uavhengig administrator. Det vil heller ikke bli utarbeidet en årlig EITI-rapport.

Det er ikke lenger behov for en egen særskilt oppnevnt EITI-interessentgruppe. Norske interessenter har åpne og velfungerende demokratiske kanaler for å kunne

påvirke utforming av regelverk og rammebetingelser for forvaltning av norske petroleumsressurser. For eventuelle spørsmål til eller synspunkter på den informasjon myndighetene gjør tilgjengelig slik EITI-standardene krever, vil Olje- og energidepartementet, i samarbeid med Oljedirektoratet og Finansdepartementet, årlig avholde et åpent møte for interessenter hvor informasjon om petroleumssektoren, herunder selskapenes innbetalinger, presenteres.

Norges forenklete implementering gjennom "mainstreaming" vil på vanlig måte bli vurdert (validert) av EITI-styret etter tre år. Det er det internasjonale EITI-sekretariatet, og ikke lenger det implementerende land, som står ansvarlig for gjennomføring av valideringen, inkludert utpeking av et selskap som forestår valideringen.

3. Konklusjon

Med de endringer som følger av Norges tilpassede implementering av EITI-standardene vil det ikke lenger være behov for bestemmelsene i forskrift om rapportering og avstemming av pengestrømmer fra petroleumsvirksomheten. Unntaket er deler av § 4 som pålegger de relevante myndighetsorganer å rapportere mottatte betalinger fra de ulike selskaper. Dette pålegget foreslås ivaretatt ved en ny bestemmelse i petroleumsforskriften som pålegger Skatteetaten og Oljedirektoratet å rapportere mottatte betalinger per selskap.

Departementet foreslår at endringsforskriften trer i kraft straks den er vedtatt.